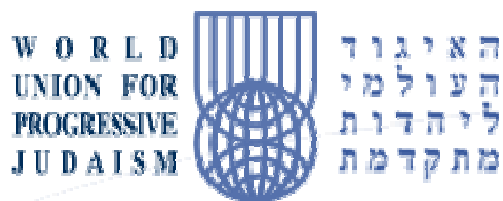

5776

Torah from Around the World

Rabbi Nechoenja, de zoon van HaKana, zegt: Ieder die het juk van Wijsheid op zich neemt, zal geen last hebben van politieke onderdrukking en van dagelijkse zorgen. Maar ieder die het juk van Wijsheid afwerpt, zal last hebben van politieke onderdrukking en van dagelijkse zorgen.

[Pirke Awot V:5. Uit: Spreuken over de Fundamenten, uitgave Amphora Books]

Sjabbat 26 september 2015 / 13 Tisjré 5776, Sidra Ha'azinoe

Dewarim/Deuteronomium 32:1 - 52

Tanach, blz. 417 - 423

Haftara: Psalm 18:1-51

Tanach 1253-1256.

Commentaar: Rob Cassuto

Een poëtische laatste oproep

De parasha

In de vorige parasha Wajelech heeft Moshé een vergezicht gehad op de ooit komende afvalligheid van de Israëlieten; in verband daarmee kreeg hij een gedicht ingegeven met de bedoeling om het aan het volk voor te dragen, een epische vermaning om de catastrofe van de verre toekomst te keren, een machtige dichterlijke poging van de terminale leider om over zijn graf heen invloed uit te oefenen op de koers van zijn geliefde maar lastige volk. De parasha Ha'azinoe ('Hoort!') bestaat grotendeels uit deze poëtisch getoonzette laatste lering van Mosjé, zijn zwanenzang. Die bestaat uit vijf episoden (1).

De eerste is een korte aanhef, waarbij hemel en aarde als getuigen worden aangeroepen.

De tweede episode brengt in herinnering dat de Eeuwige Israël als Zijn volk heeft gekozen en dat Hij dit volk Zijn bijzondere bescherming zal geven: "*Zoals een arend over zijn jongen waakt en voortdurend erboven blijft zweven, zijn vleugels uitspreidt en zijn jongen daarop draagt*". Daarna volgt in de tekst dan een schets van een fase van voorspoed waarin Jeshoeroen (= Israël.(2)) vadsig en vet wordt, het verzadigd raakt, dik en rond wordt.

Dan volgt de derde episode: het volk, vadsig en vet geworden, loopt weg van zijn schepper, versmaadt zijn stut en steun, zijn rots. De vertoornde en vergeten God brengt rampen over het volk. Ballingschap (galoet) en diaspora zullen zich gaan afspelen. Eerder in Deuteronomium werd eveneens het beeld van de arend gebruikt, nu als agressieve aanvaller: (28:49): *"Zoals een arend onverwacht opdoemt, zo zal uit de verste uithoek van de wereld een volk op u afkomen. De Eeuwige stuurt een volk dat een onverstaanbare taal spreekt"*.

Als het volk is verzwakt en bijna tot niets is geworden breekt een vierde episode aan, waarin de Eeuwige zich nu keert naar de vijanden van Israël en in opperste vergelding wraak op hen uitoefent, in lyrische beelden beschreven. Het motief dat voor deze wending wordt geschilderd is niet zozeer een hernieuwde compassie met het geteisterde Israël als wel de aantasting van de reputatie van de Eeuwige, die op het spel staat. De vijanden van Israël mogen niet misleid worden en hun overwinning op het arme volk aan zich zelf toeschrijven, blind voor het feit, dat hier sprake is van de wil en de hand van de God van Israël. De redenering doet denken aan het argument waarmee Moshé God weet te vermurwen om Zijn volk na het gouden kalf geen prooi van vernietiging te laten worden: (Ex 32: 12) "Wilt u dat de Egyptenaren zeggen: 'Hij heeft hen bevrijd om hen in het ongeluk te storten, om hen in het bergland te doden en van de aarde weg te vagen?'" In andere passages in Dewariem/Deuteronomium wordt als motivatie genoemd de compassie van de Eeuwige als antwoord op ommekeer. Dat spreekt mij en misschien ook u meer aan (3).

Ten slotte, in de vierde episode wordt de almacht van de Eeuwige nog eens breed uitgemeten.

Als de recitatie van het gedicht is afgelopen krijgt Moshé te horen, dat hij nu de berg Nevo zal moeten gaan beklimmen om er te sterven; daarmee eindigt de parasha.

Wie heeft de schuld?

In het hele boek Deuteronomium klinkt steeds de keuze door die het volk heeft om God aan te hangen en de geboden te volgen of God en zijn geboden af te vallen, waarbij aan de eerste keuze de rijkste zegeningen worden gehecht en aan de keuze voor afval de vreselijkste rampspoeden, die herhaaldelijk en ook nu weer in geuren en kleuren beschreven worden. Steeds is Moshé 's boodschap daarbij, dat, als het verkeerd gaat, het niet aan God ligt. De termen en beelden van het leerdicht 'Ha'azinoe', zijn straf en krachtig als koppige wijn, extreem en ernstig. Wanneer we door de epische terminologie van God als almachtige oorlogsvorst – in die tijd gebruikelijk – heen kijken en zo ons best doen om een betekenis voor onszelf te ontwaren, dan horen we een oproep, die steeds weer opnieuw klinkt - de laatste dag van Moshé is steeds de dag van nu, vandaag, *hajom* - : een herinnering, gekleed in heftige lyriek, een herinnering aan de mogelijkheid tot vrijheid die de mens heeft en een oproep die vrijheid te gebruiken voor verantwoordelijkheid.

Rabbin Jonathan Sacks zegt (4) iets belangrijks; daarbij vraag ik aan de niet-God-gelovigen en aan de meer het woord God liever vermijdenden (zoals ik) de 'Gods-taal' van de rabbijn voor lief te nemen en naar de essentie te gaan (vertaling door mij, cursief is origineel):

'Het is de macht van de hoop, die geboren wordt, als Gods liefde en vergiffenis zich verbinden met de menselijke vrijheid en verantwoordelijkheid. Het is die macht, die het Jodendom heeft gemaakt tot de morele kracht, die het altijd is geweest voor mensen met een open hart en geest. Maar die hoop, zegt Moshé met een passie die ons bijna zeer doet, als we die opnieuw op ons in

laten werken, die hoop gebeurt niet zomaar. Er moet voor gewerkt worden, hij moet worden gewonnen. De enige manier, waarop dat wordt gerealiseerd is door *niet God de schuld te geven*. Als wij een betere wereld willen, moeten wij die maken. God onderwijst ons, inspireert ons, vergeeft ons wanneer wij falen en tilt ons op als wij vallen, maar wij moeten het doen. Het is niet wat God doet voor ons, dat ons transformeert; het is wat wij doen voor God.'

noten

- (1) Zie ook: Gunter Plaut (ed), The Torah, a modern commentary, Union of Reform Judaism, New York, 1981
- (2) Jeshoeroen, poëtische naam voor Israël, hier voor het eerst genoemd; volgens Ibn Ezra afgeleid van 'jashar', recht(op), rechtvaardig
- (3) Bijv. Dew/Deut 30:1 ev
- (4) <http://www.rabbisacks.org/haazinu-5774-leaders-call-responsibility/>
Lees ook zijn discussie in zijn [commentaar van 2015/5776](#)